

WILLIAM THALBITZER

5. februar 1873—18. september 1958

Geografisk Tidsskrift, Bind 57 (1958)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0057-PDF/gto_0057_69799.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=69799>

pdf genereret den : 22/5-2008

WILLIAM THALBITZER5. februar 1873—18. september 1958

Med professor William Thalbitzer er en af dansk eskimoforsknings store og fremtrædende personligheder gået bort, og Grønland har mistet en af sine mest trofaste og oprigtige venner. Hele sit liv viede Thalbitzer studiet af eskimoerne, deres sprog, deres åndsliv og religion, og han fandt i det værdier, som han så det som sin livsopgave at søge bevaret. Allerede under opvæksten i Helsingør var interessen for Grønland begyndt at spire, og da Thalbitzer i 1899 havde taget sin eksamen ved Københavns Universitet — i dansk, engelsk og latin — og herefter fattede planer om at drage ud og studere et »primitivt« sprog, faldt valget på grønlandsk.

Udrustet med de nyeste fonetiske metoder og med støtte af Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland afrejste Thalbitzer i 1900 for at tilbringe et år i Vestgrønland med hovedkvarter i Jakobshavn. Resultatet af dette første års studier foreligger i det grundlæggende værk, »A Phonetical Study of the Eskimo Language« (Medd. om Grl. Bd. 31. 1904), hvortil slutter sig en moderne fremstilling af det vestgrønlandske sprog, »Eskimo. A Grammatical Sketch«, i Handbook of American Indian Languages (1911). Den næste rejse gik til Østgrønland 1905—6, hvor Thalbitzer indsamlede det righoldige materiale, der er behandlet i hovedværket, »The Ammassalik Eskimo« (Medd. om Grl. Bd. 39—40, 1911—1941), og på talrige senere rejser uddybede han sit kendskab til vestgrønlandske forhold og stiftede herunder bekendtskab og venskab med en række fremtrædende grønlandske personligheder. Så sent som 1950, 77 år gammel, besøgte han endnu engang Angmagssalik.

Thalbitzer studerede med en uhyre flid og grundighed alle de kilder, der kunne yde bidrag til kendskabet om eskimoerne. Resultaterne af hans undersøgelser er publiceret i en lang række arbejder, hvoraf adskillige har været forelagt på amerikanistkongresser, hvor Thalbitzer i en årrække deltog som Danmarks repræsentant. Også til Geografisk Tidsskrift har Thalbitzer bidraget med talrige artikler og anmeldelser. Af større arbejder foruden de nævnte må særlig fremhæves »Eskimoernes kultiske guddomme« (1926) og »Fra grønlandsforskningens første dage« (1932). Under hele sin forskning gjorde Thalbitzer desuden et stort arbejde for at finde frem

til sprog, der mulig kunne vise spor af slægtskab med eskimoisk. Han fremdrog og kommenterede Rasmus Rasks manuskript om Aleuternes sprog, og foretog senere bl. a. en indgående prøvelse af Uhlenbeck's hypotese om slægtskab mellem eskimoisk og indoeuropæisk, og fandt heri en del som kunne tale til støtte for den.

Ved siden af sit videnskabelige arbejde lå det også Thalbitzer stærkt på sinde at gøre grønlænderne selv delagtige i det, og gennem artikler i de grønlandske tidsskrifter virkede han ivrigt for at få grønlænderne til at værne om deres gamle åndelige kultur. Det var hans håb, at alle eskimoer måtte blive sig det oprindelige folkefællesskab bevidst og finde styrke i de værdier, det rummede.

I 1920 knyttedes Thalbitzer til Københavns Universitet, først som docent i grønlandsk (eskimoisk) sprog og kultur, fra 1926 til 1945 som professor extraordinarius, og i 1952 hædrede Universitetet ham ved udnævnelse til doctor honoris causa. Allerede 1923 var Thalbitzer blevet valgt til medlem af Det Kgl. Videnskabernes Selskab og var desuden medlem af Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland og redaktionsudvalget for Meddelelser om Grønland, foruden en række videnskabelige foreninger i Danmark og udlandet. I 1927 modtog han Loubat-prisen af det svenske Vitterhets, Historie och Antikvitets Akademi.

Et langt afsnit i Grønlands- og eskimoforskningens historie er knyttet til Thalbitzers navn. Han vil blive mindet længe, ikke alene for sine videnskabelige fortjenester og sit uegennyttige arbejde for grønlænderne, men også for sine menneskelige egenskaber og den varme og hjærtelighed, der strømmede ud fra hans rige og livfulde sind.

Erik Holtved.

ÅGE VEDEL TÅNING

27. juli 1890—26. september 1958

Dr. Åge Vedel Tåning blev allerede som student knyttet til den stab, som i årene efter 1910 voksede frem under Johs. Schmidts ledelse. Han deltog i såvel det rutinemæssige, marinbiologiske og oceanografiske arbejde i danske farvande og i Nordatlanten som i de store togter med »Dana«, bl. a. den berømte ekspedition omkring Jorden 1928—1930.

Efter Harald Blegvads død blev Tåning i 1951 direktør for Dan-